

Valtuustoaloite 27.10.2025 Fritidshem-tyyppisen ”vapaa-ajan kodin” pilotointi Alavieskaan

Khall 11.11.2025 § 243

Valtuustoaloite 27.10.2025 Fritidshem-tyyppisen ”vapaa-ajan kodin” pilotointi Alavieskaan/Laura Verronen

Esittelijä	Kunnanjohtaja Kari Pentti
Päätösehdotus	Kunnanhallitus lähettää valtuustoaloitteen Fritidshem-tyyppisen ”vapaa-ajan kodin” pilotointi Alavieskaan sivistys- ja hyvinvointilautakunnan käsittelyyn.
Päätös	Hyväksyttiin päätösehdotuksen mukaisesti.

SivHyv 16.06.2026 § 67
386/00.02.01/2025

Fritidshem –selvitys

Toimintaperiaate Ruotsissa

Fritidshem on auki aamu- ja iltapäivätoiminnan tapaan. Koulupäivinä lapset saavat toiminnassa aamupalan ja välipalan. Lomapäivinä tarjotaan myös lounas.

Fritidshem-toimintaa järjestetään Ruotsissa esikoululuokalta kuudennen luokan loppuun asti kaikille lapsille. Kunta myöntää paikan hakemuksesta. Toiminnan maksu on samaa linjaa aamu- ja iltapäivätoiminnan kanssa.

Fritidshem järjestetään lähikoulussa. Siellä on erilaista ohjattua tekemistä, leikkiä ja askartelua. Ruotsissa palvelua käyttää noin 80% luokilla 1-3 olevista oppilaista. Muista ikäluokista vähemmän.

Tietoa on Suomessa suomeksi löydettävissä lehtiartikkeleista ja kannanotoista. Viralliset lähteet löytyvät Ruotsista.

Alavieskan kunnalta vaaditut toimet toiminnan käynnistämiseksi

- Koulun tilat voivat toimia toimintatiloina
- Henkilöstöä tarvittava määrä lapsimäärään nähden
- Ruokapalvelu ja siivous PPE Köökki Oy:ltä
- Materiaalikulut eri toimintoihin
- Tilojen toiminnan lisäkulut kuten veden kulutus yms.

Toiminnan pyörittäminen esim. klo 7–17 välillä tuo kunnalle lisäkustannuksia. Lisäkustannukset syntyvät laajenevan ikäryhmän

ja aukiolon suhteessa. Tiloja on käytössä ruokalan lisäksi noin 5-7 tilassa yhtenäiskoululla.

Oletusikäluokka on noin 25 oppilasta, josta 80% on 20 oppilasta. Oletuksena on että 1.-3.luokkalaisista osallistuisi toimintaan 60 oppilasta. Luokilta 4.-6. noin 30% oppilaista osallistuisi tähän toimintaan eli noin 23 oppilasta.

Laskennan perusteena on siis, että toimintaa osallistuu noin 83 oppilasta. Nykyisin iltapäivähoitoon osallistuu noin 20-30 lasta. Henkilöstöä on tähän varattu 1-4 henkilöä riippuen tilanteesta ja tuen tarpeesta.

Fritidshem toiminta-aikaa olisivat siis koulupäivisin klo 7-10 ja 11-17 ja loma-aikoina klo 7-17. Lapsimäärän ollessa 83, ohjaajia tulisi olla toiminnan ydinaikana tehtävissä noin 6-8 henkilöä.

Työajat sijoittuvat täydellä työajalla työvuoroihin klo 7-14:39, 8-15:39 ja klo 9:21-17:00, josta osa työajasta sijoittuu koulun oppitunneille tai nuorison iltaohjaajan tehtäviin nuorisotilalla iltaisin.

Tarvitaan noin 4-6 työntekijää/työvuoro toiminnan järjestämiseen. Lisähenkilöstöä tulisi palkata, jos oppilaan tuen tarve tai turvallisuus sitä edellyttäisivät. Tämän perusteella henkilöstön tuntimääriä osa-aikaisilla tulisi lisätä ja/tai uusia työntekijöitä palkata osa-aikaisesti. Myös Nuorisotila Kulman iltaohjaajien työnkuvan laajentamista iltapäivätoiminnan ohjaajaksi tulisi harkita. Kaikki kunnan vakituiset koulunkäynninohjaajat, seitsemän henkilöä, toimisivat täydellä työajalla 38,25h/vko. Nuorisotila kulman iltaohjaajien työnkuvaa laajennettaisiin iltapäivätoiminnan ohjaajaksi eli he tekisivät täyttä työaika 38,25h/vko.

Nykyisestä osa-aikaisten henkilötyövuosien määrästä (HTV 6,99) määrä kasvaisi 9 henkilötyövuoteen. Lisäkustannus tässä olisi henkilöstökuluissa sivukuluineen vähintään noin 66 500 euroa.

Tämän lisäksi tulisi toiminta päiviltä aamupala-, lounas- (loma-aikoina), välipala-, tila-, siivous- sekä ruuan jakelu- ja kuljetuskustannuksia.

Lisäkustannus:

- Henkilöstö 66 500 euroa
- Ruokailu ja siivous 106 010,5 euroa
- Materiaali 5000 euroa
- Tilakustannus 1000 euroa
- Yhteensä 178 510,5 euroa

Toiminnasta perittäisiin maksua. Maksutuotot olisivat nykyisillä iltapäivätoiminnan maksuilla 100 tai 120e/kuukaudessa keskimäärin ja arviolta yhteensä 73 920 euroa.

Kun huomioidaan tulot ja menot, on toimintakululisäys vähimmillään arviolta 104 590,5 euroa.

Laskelma sisältää selkeitä riskejä. Kaikki laskelmat ovat arvioita nykyisellä hintatasolla. Toimintakulut voivat nousta mahdollisten lapsimäärälisäysten, lisähenkilöstötarpeiden, palkankorostusten tai kustannusten nousun vuoksi arvioidusta. Myös tulot voivat jäädä arvioitua vähemmäksi, jos lapsia on vähemmän tai he ovat toiminnassa silloin tällöin, mikä ei laske menoja vaan menot pysyvät arvioidussa tai lähellä sitä, koska mm. henkilöstöä tulee varata tähän toimintaan joka tapauksessa.

Eteen tulisi myös kysymys, haluavatko kaikki nykyiset koulunkäynnin ohjaajat tai iltaohjaajat täyttää työaikaan. Jos näin ei ole on edessä YT-prosessi tai lisähenkilöstön rekrytointiprosessi, mikä lisää kustannuksia.

Toiminta lisää hallintosihteerien ja esihenkilöiden työmäärää. Hoitoaikojen ja henkilöstön aikatauluttaminen, työn suunnittelu sekä järjestäminen. Menoja lisäävät tarvittavien palvelujen järjestäminen ja hallinnointi sekä laskutusmäärän kasvu.

Toimita edellyttää kunnan nykyisen esihenkilöjärjestelmän muuttamista sekä loma-aikojen jakotusta uudella tavalla, jotta esihenkilö tai muu vastuu henkilö on aina töissä, kun toimita on auki vuoden kaikki arkipäivät, 253 päivää vuodessa.

Lisätyön ja toiminnan laajentamisen osalta toimintakulujen kasvu on enemmän kuin laskennallisesti noin 105 000 euroa vuodessa.

Esittelijä	Sivistys- ja hyvinvointijohtaja Tuulia Säkkinen
Päätösehdotus	Sivistys- ja hyvinvointi lautakunta päättää 1) Alavieskan kunnan talouden kokonaistilanteen ja tulevaisuuden taloudellisen epävarmuuden vuoksi, ettei se vie Fritidshem-tyyppisen ”vapaa-ajan kodin” pilotointia eteenpäin sekä 2) toteaa valtuustoaloitteen omalta osaltaan loppuun käsitellyksi.
Päätös	Alavieskan sivistys- ja hyvinvointilautakunta päätti, että Alavieskan kunta lähtee selvittämään mikä on realistinen tarve tälle hankkeelle ja onko saatavilla ulkopuolista rahoitusta ja kolmannen sektorin toimijaa / toteuttajaa. Hankkeen toteutus voisi olla joustava ja esimerkiksi Alavieskan oma malli.